

СИСТЕМА БЮДЖЕТУВАННЯ ПІДПРИЄМСТВ ДОРОЖНЬОГО ГОСПОДАРСТВА

Остахов В. В., студент

Науковий керівник: Догадайло Я. В., к. е. н., доцент

Харківський національний автомобільно-дорожній університет

Актуальність постановки бюджетування для підприємств визначається необхідністю пошуку внутрішніх резервів зниження витрат на виробництво і реалізацію продукції, підвищення конкурентної боротьби між підприємствами, можливістю органічної інтеграції управлінських і інформаційних технологій, отримання додаткових конкурентних переваг, що якісно підвищує ефективність управління. Існує багато публікацій, у яких бюджетування названо ефективним, тому що дозволяє по-новому ставитися до планування. Певні напрацювання, зв'язані з визначенням бюджету як елементу системи управління підприємством та аспектами впровадження бюджетування в діяльність підприємств висвітлено у працях вчених та економістів-практиків, а саме Білика М.Д., Волкової О.М., Гамаюнова В.В., Мельник О.Г., Ковтун С.Є, Добровольського Є.Ю., Хруцького В.Є., Савчука В.П., Немировського І.Б., Щиборща К.В. та ін. Але незважаючи на це, в Україні, при впровадженні системи бюджетування часто з'являється безліч проблем, пов'язаних із тим, що бюджетування не працює або працює не так як треба. Тому, низку теоретичних, методичних і практичних проблем бюджетування ще не розроблено, зокрема це стосується і системи бюджетування підприємств.

Система бюджетування підприємства представляє набір бюджетів різного рівня, технологію їх складання і консолідації. Число рівнів складання бюджетів може бути необмеженим. Все залежить від розмірів організації. Але звичайно рівнів не більше чотирьох. При визначенні бюджетної системи та постановці бюджетування перш за все необхідно встановити фінансову структуру підприємства та формати консолідованих бюджетів. Далі слід визначити набір основних та операційних бюджетів, необхідних для заповнення форматів зведених бюджетів. Все це було визначено у попередніх розділах. Власне, варіантів побудови систем бюджетування безліч [1-5]. Уточнена бюджетна модель та ієрархічна структура основного бюджету підприємств дорожнього господарства наведені відповідно на рисунку 1 та 2.

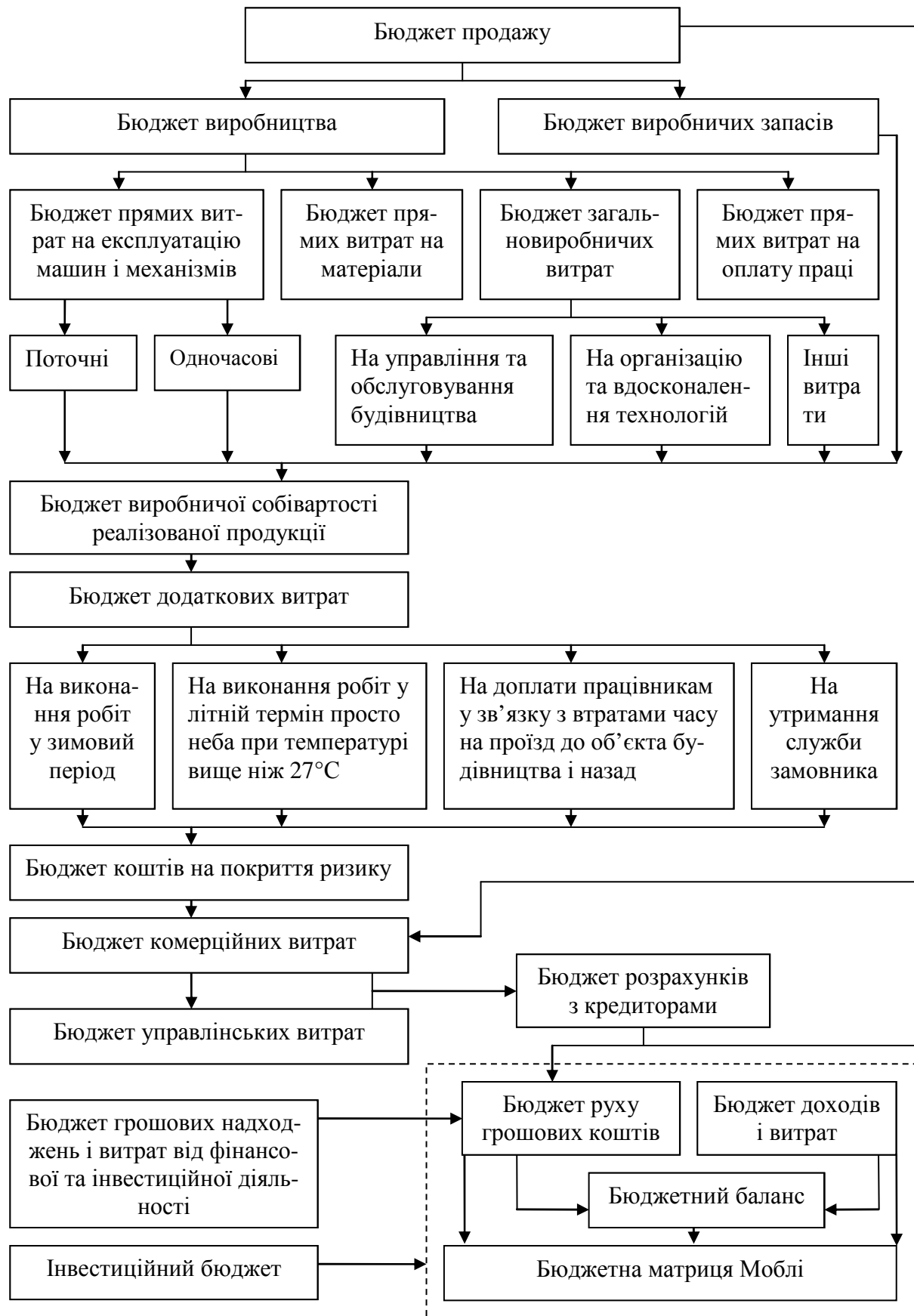

Рисунок 1 – Бюджетна модель підприємств дорожнього господарства

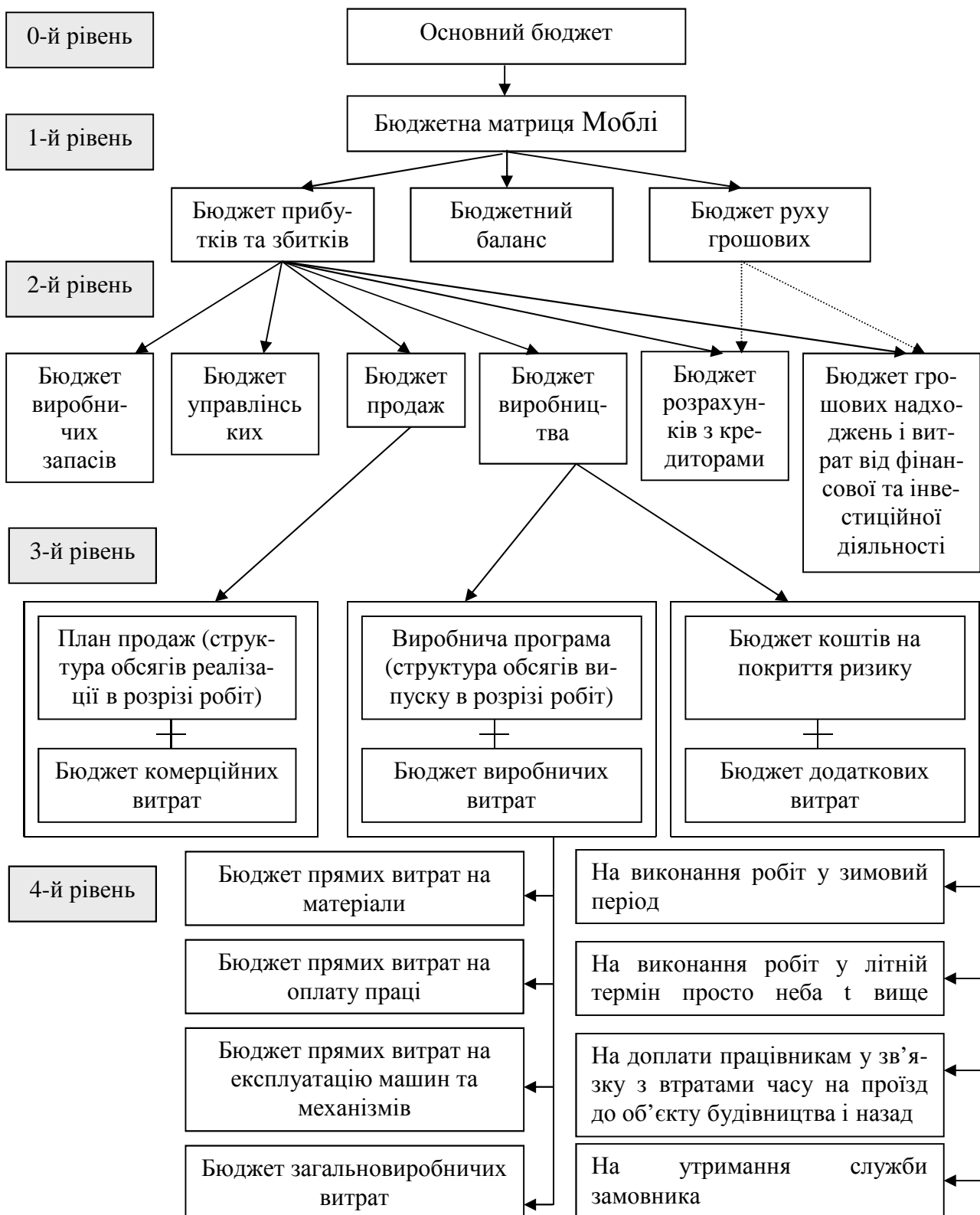

Рисунок 2 – Ієрархічна структура основного бюджету підприємства дорожнього господарства

Схема консолідації бюджетів підприємства дорожнього господарства складається з трьох бюджетів першого рівня – бюджету прибутку та збитків, бюджетного балансу, бюджету руху грошових коштів. Бюджет прибутків та збитків фокусується на моделюванні

майбутніх витрат та доходів від поточних витрат за бюджетний період. Метою балансового бюджету є планування обігових коштів та поточних зобов'язань для підтримання фінансової стабільності підприємства на протязі бюджетного періоду. Деякі бюджети другого рівня складаються з бюджетів третього рівня, які, в свою чергу, розпадаються на бюджети четвертого рівня тощо, в залежності від масштабів господарчої діяльності підприємства. Загальний механізм формування показників основного бюджету показаний напрямом стрілок на схемі.

Таким чином, на основі аналізу видів бюджетів підприємств, які пропонують різні автори, класичної схеми формування бюджетів, з урахуванням специфіки діяльності підприємств дорожнього господарства отримала подальший розвиток бюджетна модель підприємств дорожнього господарства шляхом додавання до неї трьох бюджетів: додаткових витрат, коштів на покриття ризику та комплексного бюджетного документу – бюджетної матриці Моблі; вона враховує не тільки особливості галузі, але і відповідає вимогам нормативних документів, що регулюють фінансово-господарську діяльність підприємств дорожнього господарства, та відповідає основним вимогам впровадження бюджетування як управлінської технології. Також на підставі розглянутих варіантів побудови бюджетування визначено ієрархічну послідовність формування зведеного бюджету для підприємств дорожнього господарства.

Література.

1. Кузьмін О.Є. Бюджетування на підприємстві: [навч. посібник] / О.Є. Кузьмін, О.Г. Мельник – К.: Кондор, 2008. – 312 с.
2. Самочкин В.Н. Гибкое развитие предприятия: Эффективность и бюджетирование / Самочкин В.Н. – [2-е изд., доп.]. – М.: Дело, 2002. – 376 с.
3. Шим Дж. К., Сигел Дж. Г. Основы коммерческого бюджетирования / Дж.К. Шим, Дж.Г. Сигел; пер. с англ. – Спб.: Азбука, 2001. – 496 с.
4. Щиборщ К.В. Бюджетирование деятельности промышленных предприятий России / Щиборщ К.В. – [2-е изд., перераб. и доп.]. – М.: Издательство «Дело и сервис», 2004. – 592 с.
5. Ковтун С. Бюджетирование на современном предприятии или как эффективно управлять финансами / Ковтун С. – Х.: Фактор, 2005. – 336 с.